

Süleyman RƏHİMLİ - 125

BÖYÜKLƏRİN YAŞAYAN RUHU

Sabir Rüstəmxanlının "Zirvələrdən biri" publisistik azısı üzərində düşüncələr

Sədat CƏFƏROV.

iqitədiyyatı elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, Azərbaycan və Rusiya Yazıqları və Jurnalistlər Birliklərinin üzvü, Beynəlxalq Yazıqlar Bəyirinin üzvü

Hər şey çox istedadlı və məşhur jurnalist-publist Aydin Cəniyev "Sabir Rüstəmxanlıya təşəkkür" adlı yazısından başladı. Həmin yazıda müxtəlif cəhət problemləri toxunur, müxtəlif məsələlərə münasibət bildirir və məramını ümumi məsələyə yönəldir. Onu da deyim ki, yazının əvvəlində mənim də xidmətlərimi yada salır, rəğbəti münasibət bildirir. Əlbəttə, buna görə mən A.Cəniyevə öz təşəkkürümü bildirirəm. Əsas odur ki, o, həmin qeydləri ilə oxucuların mən də deyirdim ki, sonat yazdığı olan hər kəsin Sabir Rüstəmxanlının tələsiklə qələmə aldığı çox dəyərli publisistik yazısına diqqət yönəldir.

S.Rüstəmxanlı böyük ədəbiyyat xadimi olaraq qüdrətli sənətkarların həmin haqqında xüsusi təəssübkeşliklə silsilə məqalələr yazır. Elə onun son vaxtlar qələmə aldığı çoxlu yazılarının adını çəkmək olar ki, həmin yazılarda ədəbiyyatımızın görkəmli simaları haqqında dəyərli fikirlərini oxucularla bölüşür. Onu da deyim ki, mən S.Rüstəmxanlının publisistik yaradıcılığı, xüsusi Qarabağda qələbəmizi tərənnüm edən son dövr poetik əsərlərini maraqla oxumuş, izləmişəm. Həttə "Sabir Rüstəmxanlı yolu" adlı kitab da yazdım və uğurla çap olundu. Əlbəttə, sözlərim bəzən deyil, mən S.Rüstəmxanlının "Zirvələrdən biri" adlı məqaləsini də maraqla oxudum. Müəllif yazısının sobobini və janrını başqılardan əvvəlcə çəkib: "Bu il xalq yazışdı Süleyman Rəhimlinin anadan olmasının 125 ilüiyi qeyd edilir. "Ədəbi portretlər" silsiləsində". Göründüyü kimi, doğru olaraq müəllif çox dəyərli publisistik qeydlərini "Ədəbi portretlər silsiləsində" rubrikası ilə təqdim edir. Həqiqətən S.Rüstəmxanlının bə yazısında Süleyman Rəhimovun - Süleyman Rəhimlinin möhtəşəm portreti yaradılıb. Hələ S.Rüstəmxanlı

xanlının qeydlərinə keçməzdən əvvəl mən də S.Rəhimli haqqında illər boyu düşüncəmdə yer almış duyğularımı oxucularla bölüşmək istədim. Əlbəttə, poliqrafiya işçisi, mətbəə rəhbəri kimi mən də S.Rəhimli ilə döləforlə görüşmüşəm. Onun özündən kiçiklərə (hər mənada) münasibətini özünə bə məktəb idi. Nə qədər qayğılı, hörmətli yanasırdı. Həttə hər hansı bir məsələ haqqında münasibətini sürətlə başa düşməyənlərə də toq-təkrar fikrini izah edir, bununla da səbirə, təmkinə nəy qədər olduğunu göstərirdi.

İndi S.Rüstəmxanlının qeydlərini oxuyarkən mən də S.Rəhimovun canlı olaraq gözəllərini önünə gətirdim.

Onu da deyim ki, doğru olaraq S.Rüstəmxanlı S.Rəhimovun kimi tanınan sənətkarı S.Rəhimli kimi təqdim edir. Həttə onun əbədə dəşim üzərində də "Rəhimli" yazılıb. Bunu da etiraz edənlər var. Düşünürəm ki, S.Rəhimov kimi milli ruhlu bir sənətkarın "Süleyman Rəhimli" adlı yeni nəslə tanınması daha doğrudur. Mən də bu qeydlərimdə elə Süleyman Rəhimli ad və soyadından istifadə edəcəyəm.

Əlbəttə, S.Rəhimli dövrünün nəhəng yazıçısıdır. Həttə mən deyirdim ki, dünya klassikləri ilə bir cərdə dayanmaq gücündə olan adı sənətkardır. O, bütövlükdə ana dilində əbədidi. Bu məqamlara S.Rüstəmxanlı xüsusi həssaslıqla yanasır və yazır: "Məncə, Süleyman Rəhimli, təməli XX yüz il nəsrinim deyil, ümumiyyətlə bütün Azərbaycan sənətinin və ədəbiyyatımızın fenomeni və möcüzəsidir. İncəlikdən, həttə öz dədasını da bəyənənmək kastəlliyinin gənci yayıldığı bir zaman da bu sözləri ürəklə və tam səmimiyyətlə deyirəm. Süleyman Rəhimli möcüzəsinin nə demək olduğunu qəlm əhli, həm də təcrübəli qələm sahibləri də bə yazı başa düşərlər. Yalnız ədəbiyyata həsr olunmuş bütöy bir ömür yaşayandan sonra adam "Saçlı-nın, "Şamə-nun dəyərini və hansı böyük əməyin məhsulu olduğunu, bu yaradıcılıq qəhrəmanlığını təkrarlamagın və ya onə bənzəməyin mümkünsizliyinə başa düşür. Süleyman Rəhimli, öz sözlərlə desək, "necə dəyərlər", insan kimi də, yazıçı kimi də nəhəngdi və onu qiymətli yalnız bu nəhəngliq ölçüləriylə vermək olar..."

Beloliki, S.Rüstəmxanlı S.Rəhimlinin tokeə istədiyini yox, həm də onun hədsiz zəhməto qatlaşmaq gücünü də idealizə edir. Özü də doğru olaraq. Burada da "Şamə" romanını yada salır.

Yaxşı yadımdadır, gənclikdə bu "Şamə" romanının ayırı-ayırı əbzəllərini oxuyur, sözbə başlı həmyaşdamlarım arasında mübahisələr edirdim. Birco cümələrdə bə sənətkar xəyala yeri vermirdi, üzün cüməlinin əvvəlində

hansı cümə ilə başlayırsa, sonunda da elə həmin mənətlə tamamlayırdı.

S.Rüstəmxanlı S.Rəhimli yaradıcılığını möcüzə adlandırdı. Doğru qənaətdir. S.Rəhimlinin istor "Saçlı" romanı, istor "Ana" abidəsi, "Ağbulaq dağlarında" əsəri, ya da məşhur "Məhman" povesti ədəbi düşüncəmizdə necə böyük hadisələr kimi yer almışdır. Sənətkar fikrinə davam edərək "Şamə" romanının bir növ tarixinə də əklurs edir: "Böyük Xalq yazıçısı ədəbiyyata "Şamə" adlı kiçik həcmli romanyla gəlmiş, əsərin qəzandığı şöhrət onu romani daha da təkmilləşdirməyə sövə etmişdi və əslində bə cildlik "Şamə" epopeyasını bütün ömrü boyu yazmışdı. Ədəbiyyat tarixinə və təqdimə də daha çox onun bu nəhəng əsərindən şöhrət gəlirdi, amma Süleyman Rəhimli "Şamə-suz da böyük yazıçıdır. Həttə başqa romanları nəzərə alınmasa da, çoxsaylı hekayələri, folklorları və xalq həyatından alınmış povest, əfsanə və rəvayətləriylə də nəsrinim klassiki, ağsaqlıq səviyyəsində dayanacaq. Bu bəzəldə çox yazılıb və bundan sonra da yazılacaq. Bizim nəslin formalaşmasına bu gün hansı ölçülə yanasırlarsa yanasırlar, Azərbaycan Sovet ədəbiyyatının poeziyada Səməd Vurğun, Mikail Müşiq, Rəsul Rza, Süleyman Rüstəm, nərsə yazıçı Vəzir Cəməlzadəni, Süleyman Rəhimli, Mir Cəlal, Mirzə İbrahimli, Əli Vəliyev kimi yaradıcılarının kəndə təsəvvür etmək mümkün deyil". Burada görkəmli ədəbiyyat xadimlərinin adları sadalanan. Bunların hər biri həqiqətən Azərbaycan ədəbiyyatının ədəbi düşüncəsinin zirvəsidir. Bəzən bir "səvət dövrü" adlı ilə bəllə görkəmli sənətkarlarımızı ə qala itəlim edirik. Amma onların yaradıcılığının mahiyyətinə varanda dilimiz üçün, ədəbiyyat tarixinə üçün necə böyük əvəziz xidmətlər göstərdiyini anlamaq heç də bizim üçün çətin olmur.

Əlbəttə, S.Rəhimlinin məşhur sənətkar olduğunu dövrə S.Rüstəmxanlı çox gənc idi. Elə monim özümdə o dövrə hələ əhli xəstəliklər, poliqrafiya sahəsindəki əməyimin çətinliklər dövrünü yaşayırdım. S.Rüstəmxanlı böyük səmimiyyətlə görkəmli sənətkarları arasında ki ünsiyyətə xüsusi yer ayırırdı. Həttə bu ünsiyyətin dərindənəməsinə, dostluğa çevriləməsinə aradək yazı forqının maneə olmadığını da qeyd edir: Süleyman Rəhimli ilə arada qırx bəz il il yaz forqiməz olsa da, mihkəm dostluğumuz vardı. Bu dostluq qarşı bir təsadüfən başlanmışdı. O vaxtı Azərbaycan Dövlət universitetinin dördüncü kursunda oxuyarkən həm də "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində işləmişdim, qəzəndə əlavə, il ədəbi-tənqidi yazılarım da çap olunurdu və mənə, pis də qarşılanırdı. Bir gün qəzetin baş redaktoru,

hərmatlı xalq yazıçımız Hüseyn Abbaszadə moni otuna çağırır bəhəşir bir kitabça uzadı. "Bu, rəhmətlik Şamə-nunun bir kitabıdır. Oxu, ürəyənə yazsa, haqqında sözlərin dəyərsən. İnanıram ki, yaxşı bir şey yazacağsan". Hüseyn müəllim xahiş kimi desə də, söz yox ki, bu, bir tapşırıq idi. Məni işə götürəndən sonra baş redaktoru ilk dəfəyə nəsa yazmağıma bağlı birbəşə özü müraciət edirdi, buna görə də müəyyən bir forma, ilişik nqiyyətə tapıb yazı yazacağam, an azı Şamə-nun elmi fəaliyyəti və acı taleyi bəna imkan verirdi, amma "ayrılıq" adlı bu baluca şeir kitabını oxuyandan sonra gördüm ki, "baş redaktoru sözündən kəməyib bir kitab haqqında ürəksiz, ruhuna yətməyən bir yazı yazmışam" deyə cümə qənağına yaz olmaıacağam (təvəssüfləndim) tənə otuz bəz il ki, həmin prinsip qoruyub saxlaya bilmisəm). Şeirlər mənə tənə, onların gənclik tərəvəzində fəlsəfi kədər - müəllifin taleyindən qarşı bə rəng alır, xüsusi şeirin gücü sərsimədi. Bir də mənə Şamə-nun, sağlığına bəllə də xüsusi əhmiyyət vermədiyi şeirləriylə qayıtmışdı. Bu hissələri "Görüşdün- qayırılıq" adlı bir məqalə yazdım və şənbə günü qəzetdə cərdə, növbəti bəhəzə bəzər etdik: "Ədəbiyyat və incəsənət-in o vaxt Zəvin (indiki Əziz Əliyev) küçəsi 4-də yerləşən redaksiyasında rəhmətlik Məhman Əhərlər bir otaqda oturub yazı yazırdı. Redaksiyada bir cənlənmə hissə ələmsə də, yazıdan ayrılmıq istəmədim. Qapının arxasında, küncləndə oturduğuma görə qapı açılənda xılıb kiçicə bəhəyən, mənə girmirdi". Mən məndə də fəsilə yaratmaq üçün geniş əbzəz özlərim kimi təqdim etdim. Çünki mən bütövlüylə oxucuda aydın fikir yaratmağa xidmət edir.

Əlbəttə, S.Rüstəmxanlının yazısı xəttir ruhunda yazıldı. İstir-istəməz burada həmin dövrə bağlı digər sənətkarların da adları çəkilir. Hüseyn Abbaszadənin, M.Əhərlinin və başqalarının adlarının çəkilməsi də müəyyən yaddaş oyanışına səbəb olmur.

Görkəmli Xalq yazıçımız Hüseyn Abbaszadənin adının xatırlanması da mənə maraqlı təəssürlər oyadı. Əzi onunla da görüşürəm olub. O vaxt H.Abbasızadə "General" romanı ilə çox məşhurlaşmışdı.

Marafı təsvir üslubu, hadisələrə yazı salınması, yazıçılərin mübahisəsi dövrü ədəbi qaynarlıqdan xər verir. Bu, əlbəttə, monim üçün də çox maraqlıdır. Mətbəə kitabları çap olunan yazıçılərin iş yərimizə gəlməsi, signal nüsxələri bəxməq istəkləri - bütün bunlar dövrün ab-həvasını yaxşı yada salır.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəlki 10-cu səhifədə)

İndi S.Rüstəmxanlı da həmin günlərdən, özü demiş "hay-küy-lər" in maraqlısını yada salır: "Bir əzədən sax-siki biz gür otuğa yaxınlaşdı, qapı açıldı və himn baş eşidildi: «Gəl, Hüseyn, gəl bizi tanış elə, görüm, kimdi Sabir Rüstəmxanlı». İçəri keçib pəncərə ağzında oturan Məmməd Əkbərə görüşdü, geri çevrildə moni gördü. Əvvəl sakitcə başdan-ayağa moni sizdü, sonra əli döşündə ləng addımlarla mənə doğru gəldi, mən də yazı masasının arxasından çıxdım, irəli yeriyib əl verdim.

- Sənəns?

Əvəzində Hüseyn müəllim cavab verdi: «Süleyman müəllim, bizim təqəd qəbəsində istəyir, təcə gəlib, çox istedadlı oğlandır».

Süleyman müəllim mənə qucaqladı: «Mən hər yazı kövrəldə bilməz, amma sən kövrəldin, necə deyirlər, ağlatdın mənə, na gözəl təhlil eləmişəm Şamunun şeirlərini. Mən bu gün məxsusi sənə təşəkkür eləməyə gəlmişəm. Sənə də, Hüseynə də! Çox sağ olunt!» Bu qeydlərdə biz ayrı-ayrı müəlliflərin canlı obrazlarını gördük. Ən başlıca, böyük sənətkarın çox gənc olan ədəbi işçiyə münasibətini və böyük səmimiyyətini görürük.

Mən elə indi də politqrafia sahəsində çalışıram. Sənətkar kimi mən S.Rəhimlinin, na H.Abbaszoninin, na də S.Rüstəmxanlının yüzüdə biri qədər yaradıcılığı olmayanlar necə yurda, göylə alləşmələrini, iddialarını görmək mənə təəssüf doğurur. Belə müəlliflərlə işləmək, əlbəttə,

mənə bir kitablıq tərifdən artıq idi. Çox içdi, Şamunun əlini fəaliyyətdən danışdı, sanki onu mənə daha yaxşı tanımaq istəyirdi. Təxminən bir saatlıq, sadə yarımlıq söhbətdən sonra durub gedəndə mənə bir də qucaqladı:

- Şamunu Allah tez apardı, amma elə sən də mənəm oğlunsan. Şamə yazırdı, sən varsan, sənin kimilər var...» Əlbəttə, S.Rəhimli tələddən ağır zorba olmuşdu. Oğlu Şamə istedadlı şair və həm də elə istedadlı alim idi. Seyməliyə üzrə tədqiqatları var idi. «Küskün» toxalluşu ilə şeirlər yazırdı. S.Rüstəmxanlı kimi gənc olsa da bir ədəbiyyat sevdalısı kimi Şamunu həssaslıqla ədəbi mihitə qaytaran yazısı ilə görkəmli sənətkarı sehləmişdi. Bunun özü də

yaq. Bütün cədd-cəhdinə baxmayaraq, mənə öncə əl yuyulan yerdə dardı: «Hədən gəlmişən, əlini ya» (Bu baxımdan çox diqqətli idi, səfləliyi vardı). Yeməkdə də diqqətliydi: «Onu yux, bu itəni götür. Bu dovğanı da içəcəksən». Etiraz etməndə məyus dovğa əhvalatını mənə danışdı. «Gecələr yazı yazanda sinəm yanır, çox dovğa içirəm, dovğanı yanma vedrəylə qoyurlar». Süleyman müəllimin böyüklüyünə yaraşan və onu tanımlayan söhbəti. Onun iş otağına baxsa-baxa bu mənzilin məhz Səməd Vurğun küçəsində, onu «nəsrimiz» böyük artilleriyası» adlandırılan böyük dostunun adını daşıyan bir ünvanla yerləşməsinə də rəmi xarakter daşıdığı fikirləşirdim. Binanın küncündə yerləşən, pəncərələri ham

mək olar ki, həmişə razılaşdırı.

Bir dəfə səfərsizə konyay qoydu: «Həkimlər icazə verməmə də, sinəni içəcəym».

- Mən işə gedəcəyəm, Süleyman müəllim!

- İşə gedəndə na olar? Hüseyn sənə bir söz deyəcək bəyən?

- Hər halda redaksiyada.

- Nurahat olma, Hüseyn xatirini çox istəyir...

Ozəli az içmə də, konyay şüşəsini qurtarmamış sakitləşmədi. «Çox oldu» deyər etiraz eləyəndə güldü.

- Nəyi çox oldu? Sənin yaşında bundan ikisi mənə bəyənə normaldı.

- Siz onda «Ədəbiyyat və incəsənət» qəzetinin kiçik ədəbi işçisi deyildiniz, dağda raykom katibsidiniz.

- Necə deyirlər, elə sən də düz deyirsən.

Bey-altı belə epizodu çıxmaqla Süleyman müəllimin inisiyativim dəhə çox yarıdıcılıq istəyirdi. Bakıdakı bütün görüşlərinə mənə dəvət edirdi. Çıxanda tapşırıq verməyi də unutmazdı. «Qəzetdə məlumat verəcəksən yazsın, na qədər geniş olsa, o qədər yaxşıdır. Əzə imzandan ver».

Süleyman Rəhimli qeyri-adi iş qabiliyyəti olan, çalışmaqdan yorulmayan adam. Qəzetə yazılmanı çox vaxt redaktorlara yaz, mənə gəndir, dedir, mənimlə təqə, itisirməli razılaşdır. Məkində yazılmanı iri intervalla yazdırırdı, sonra xatirələrini aramını iri xəttiylə yenidən yazıb doldurardı.

Mən yazılmanı məkindən sonra yenidən mirəkəblə çimirdiməzəm, rahat ola bilməzəm...

BÖYÜKLƏRİN YAŞAYAN RUHU

çatırdı. Amma yerə gəldikdə onlara böyük sənətkarlara müşahidə etdiyim təmkinli, hörmətli münasibəti yada salıram, danışırıam. Düşünürəm ki, insanların gələcəyini qurmaq üçün keçmişin unudulmaz dəyərləri çox qiymətli əyani vasitədir.

S.Rüstəmxanlı həmin məqamı bir növ psixoloji təhlillərə aparır. Böyük sənətkarlar qarşılaşması zamanı keçirdiyi hissləri də yada salır. Bununla da böyüklük və kiçiklik anlarının necə hörmət və ehtirama çevrilməsinə dair oxucuda qonaqlar yaradır: «Na dəyərcəyimi bilirdim. Məndən çox Hüseyn müəllim sevirirdi. Qəzet bu boyda oğul itikisi miqabildən balaca bir təsəlli və bəhşisə, bəz redaktordan çox kim sevinəcəkdii?!

Hüseyn Abbaszadə öz otağına da yazı etsə də, Süleyman müəllim tələsirdi. Stul çəkib oturdu.

- Mən də elə bildim, bu yazını yazış, çox təcrübəli bir adam yazmış, məşallah, bu, cavab oğlanıq yaq...» Sonra hərani qurtarmagimlə maraqlandı, hələ oxuduğumna, universitet gəlib it bitirəcəyimi eşidəndə bir az da təəssübləndi...

Məmməd Əkbər, papaq altında oğlanlar və e, bizim xabarımız yoxdur.

Ağsaqqal yazıcının bu bir cümləsi

yeni nəsil yazırlar üçün bir örnək hadisəsidir. S.Rüstəmxanlının bu qeydlərini oxuduqca onun cəmiyyətə, insanlara dörin insani münasibətini, humanizmini yaxşı başa düşür və yüksək qiymətləndirirəm. Yəni də qox oxucular S.Rüstəmxanlının öz sözləri ilə həmin dövür, həmin görüşü yaddaşlarında bir daha canlandırınlar. Ən başlıca, ədəbiyyat tariximizin sonot möcüzəsi kimi yaddaşlarda qalmış ədəbi qəhrəmanları bir daha xatırlasınlar.

S.Rüstəmxanlı yazır: «Məqalənin böyük yazıcını bu qədər təslirləndirəcəyini, ürəkədən sevirəcəyini gözləməyirdim... O gedəndən sonra öz yazıları bir də, bu dəfə başqa gözlə oxudum... Süleyman müəllimlə yaranan o əlaqə tə dənəyisni dəyişənə kimi davam elədi. İki vaxtlar Hüseyn Abbaszoninin telefonuna zəng vurub, onun otağına çağırtdırırdı. 8-ci kilometrə ev alandan sonra oranın da telefonunu yazmışdı. Bəzən axşamlar da zəng vurur, hal-əhval soruşur, çap olunan yazılarını münasibətini öyrənir, rast gəldiyi yazılarla haqqında rəyini deyirdi. Qəzetdə görüşməkdən az sonra Süleyman müəllim mənə evinə dəvət edirdi. Görürdün, qasdan günortaya yeməyi zamanı. «Quzu ətindən yazıq soyutmaq var, bir şoldə yeyəcə-

küçəyə, həm dəniyə açılan iri otağın əzəndə də bir monumentallıq vardır. Bu pəhləvan kişiliyi kişni başqa otaqda, başqa məsənin arxasında təsəvvür etmək çətin idi».

Doğrusu, bu qeydləri oxuduqca S.Rüstəmxanlının diqqətçilliyini, ədəbiyyat tariximiz böyük simalarına sonsuz məhəbbətinə qibə etməyi bilirdim. Düşünürəm ki, na qədər bu gün söz sahibləri var cəmiyyətin yaddaşından fədakar insanlar həz vaxt silinə bilməzlər. Onları S.Rüstəmxanlı kimi cəmiyyətin bir müəllif na vaxtsa yəni yada salacaq.

S.Rüstəmxanlı S.Rəhimlini diqqətçil, şirin söhbətli obraz kimi xarakterizə edir. Doğrudur, elə bunun özü də zəngin insan təbiətindən qorxu verir. Cəmiyyətdə insanlar xəssəri ilə, hirs-hikmə ilə çox şeyə nail ola bilməzlər. Amma çox münasibətlə, şirin dillo coxları öz istəklərinə çatı bilər. Əşlində elə S.Rüstəmxanlı da cəmiyyətə möhüz bu duyulanmalla tələq edir. Nəhayət yazısının sonunda fikirlərini ümumləşdirir: «Süleyman müəllim söhbətçil, düzəl, həm də diqqətçil addadı. əla-anamın harda yaşamaları, yazı-yatılmağı maraqlandır, ayrı-ayrı yazıçılara, əsərlə münasibətini soruşur və qırıbırdır ki, dediyim raylarla de-

Bu gün iyirmicinci yüzil ədəbiyyatımız böyük bir qismini sovet ideologiyasına bağlayıb inkar etmək meylində duyulur. Ağrıyaqın Rusiya və Sovetlər Birliyi tərkibində yaşadığı tarixi faciələri coxdur, hər halda, işğal altındaydıq... amma həmin işğaldan xilas olmağın ideoloji və mədəni təməlini elə həmin rejimlə yaşayavanan iri ədəbiyyat yaratmışdı, əla dilimiz inkişafından həmin ədəbiyyat böyük rol oynamışdı. Həmin ədəbiyyat tariximizdən təzəddir bir dövrünin əksidir və o dövrü də, o ədəbiyyatı da tarixdən silmək olmaz.

Bu baxımdan və söz sənəti faktı kimi Süleyman Rəhimli həmişə zircə-lərimizdən biri olaraq qalacaq...»

Yaxşıdır ki, zircələri bir-birini danmır. Yeni zircə özündən əvvəlki zircəni təqdir edir. Biz bu yazıda müəllifin səmimiyyəti ilə monomoniyyəti, ləvəliyə qarşı etirazı, somimi münasibət, yuxarı humanizmin insanların həyatını daha mənəli edir.

Sözümün sonunda bir daha görkəmli jurnalist-publistist Aydın Cəniyevə təşəkkür ediorəm. Əğər imkanın və vaxtın olmasa, onun çox dəyərli yazısı haqqında da fikirlərini qələmə almağa çalışacağam.